HAURIETIS AQUAS IN GAUDIO

„S radošću ćete crpiti vodu na izvorima Spasiteljevim"

Enciklika Pape Pija XII. o štovanju Presvetog Srca Isusova

15. svibnja 1956.

****

Prijevod ove enciklike na hrvatski objavljen je.
u nastavcima u Vjesniku Đakovačke biskupije
1957. g u brojevima od 1. do 9.

****

Časnoj Braći patrijarsima, primasima, nadbiskupima, biskupima i ostalim mjesnim ordinarijima koji žive u miru i zajednici s Apostolskom Stolicom

Časna Braćo: Pozdrav i apostolski blagoslov.

1. "S radošću ćete crpiti vodu na izvorima Spasiteljevim." *Iz 12,3*. Ovim se riječima kao značajnim slikama prorok Izaija poslužio da navijesti premnoga i prebogata Božja dobročinstva što će ih donijeti kršćansko doba.Velimo ove riječi same od sebe dolaze na pamet kad slavimo svršetak stote obljetnice otkako je Naš Predšasnik nezaboravne uspomene Pijo IX rado ispunio želje cijelog katoličkog svijeta i naredio da čitava Crkva slavi svetkovinu Presvetog Srca Isusova.

Ovo štovanje izvire iz kreposti ljubavi

2. Uistinu nije nikako moguće izbrojiti one darove što ih izlijeva u duše vjernika štovanje kojim časte Presveto Srce Isusovo. Ono ih čisti, udijeljuje im nebesku snagu i utjehu, pomaže im da steknu sve kreposti. Stoga se sjećamo mudre riječi apostola Jakova: "Svaki najbolji dar i savršeni poklon potiče odozgo i silazi od Oca svjetlosti" *Jak 1,17*. Mi s potpunim pravom gledamo u ovom štovanju koje se širi po cijelom svijetu sve većim žarom neprocjenjivu milost koju je utjelovljena Riječ i naš božanski Spasitelj u ovim zadnjim vjekovima udijelio svojoj Crkvi otajstvenoj Zaručnici. Ta On je jedini Posrednik

milosti i istine među nebeskim Ocem i ljudskim rodom, I to u vrijeme kada je Crkva morala izdržati tolike napore i boriti se s tolikim poteškoćama. Dok Crkva uživa ovu neprocjenjivu blagodat ne može očitovati žarču ljubav prema svom božanskom Utemeljitelju niti obilnijim načinom iskoristiti onaj poziv o kojem govori sveti Ivan Evanđelista da ga je sam Isus Krist nama upravio: "Na posljednji veliki dan blagdana stade Isus i povika: ako je tko žedan neka dođe k meni i pije, koji vjeruje u mene. Kao što veli Pismo, rijeke žive vode teći će iz njegove utrobe. Ovo pak reče Isus za Duha kojeg su imali primiti oni koji vjeruju u njega" *Iv 7,37-39*. Onima koji su slušali govor Isusov zacijelo nije bilo teško razumjeti ove riječi kojima je obećavao "vrelo žive vode" što će provreti iz njegovih grudi, o proroštvima svetih proroka Izaije, Ezekiela i Zaharije koji su proricali o kraljevstvu Mesijinu isto tako o onoj tipičnoj pećini iz koje je čudom potekla voda kad je Mojsije o nju udario štapom. Usp.: *Iz 12,3; Ez 47,1-12; Zah 13,1; Ez 17,1-7; Br 20,7-13; 1 Kor 10,4; Otk 7,17 22,1*.

3. Duh Sveti je prvi izvor ljubavi jer je On osobna Ljubav kako Oca tako i Sina u krilu uzvišenog Trojstva. Punim pravom dakle Apostol naroda kao da tumači riječi Isusa Krista pripisuje ovom Duhu Ljubavi izlijevanje ljubavi u duše vjernika: "Ljubav Božja izlivena je u naša srca po Duhu Svetom koji nam je darovan." *Rim 5,5.*

4. Sveto Pismo tvrdi da postoji najuža veza između Duha Svetoga i božanske Ljubavi koja mora gorjeti u dušama kršćana - ovaj Duh je sama Ljubav. Časna braćo, ova nam veza svima obilno pokazuje pravu nutarnju narav onog štovanja koje valja iskazivati Presvetom Srcu Isusa Krista. Posve je naime bjelodano da je ovo štovanje najuzvišeniji čin bogoštovlja ako promatramo njegovu posebnu vlastitost u koliko ono zahtijeva od nas potpunu i apsolutnu volju da se predamo i posvetimo ljubavi božanskog Otkupitelja, ta njegovo ranjeno Srce je živi znak i kazalo ove ljubavi. Također je sigurno dapače ovo štovanje nekim uzvišenijim načinom to zahtijeva da i mi svoju ljubav uzvraćamo božanskoj Ljubavi. Uistinu ljudi će samo silom ljubavi postići da će se njihova srca potpuno i savršeno podlagati gospodstvu najvišeg Bića jer težnja naše ljubavi tako se ujedinjuje s Božjom voljom te one postaju kao jedna stvar po onoj riječi: "Tko se združi s Gospodinom jedan je duh (s njime) *Rim 5,5*.

I. ŠTOVANJE PRESVETOG SRCA POČIVA NA ČVRSTIM TEMELJIMA

5. Crkva je štovanje Presvetog Srca Isusova uvijek toliko cijenila i cijeni te svim načinima nastoji da se ono goji po cijelom svijetu i širi među kršćanskim narodima, isto tako svom pomnjom se trudi da ga brani protiv zabluda tzv. naturalizma i sentimentalizma. Ipak treba vrlo žaliti što neki kršćani kako u prijašnja vremena tako i u naše doba toliko ne časte i ne cijene ovo najplemenitije štovanje pa katkad i takvi koji ispovijedaju da su oduševljeni sljedbenici katoličke vjere i da teže kako bi postigli svetost.

Zablude onih koji umanjuju ili preziru to štovanje

6. "O kad bi razumio dar Božji" *Iv 4,10*. Časna Braćo! Mi koji smo tajnovitom Božjom Providnošću izabrani za čuvare i djelitelje onog svetog blaga vjere i pobožnosti što ga je božanski Otkupitelj povjerio svojoj Crkvi, svekolike one opominjemo radi odgovornosti Naše službe. Štovanje Srca Isusova slavi slavlje nad zabludama i nad nehajem ljudi te je proželo svoje otajstveno Tijelo. Ipak spomenuta Naša djeca još trpe od predrasuda, dapače katkada idu tako daleko te misle da je ovo štovanje od male pomoći za duševne potrebe Crkve i ljudskog roda koje su tako velike u ovo naše doba, a možda da je štetno. Ima i takvih koji samo glavnu bitnost ovog štovanja miješaju i izjednačuju s raznim posebnim pobožnostima što ih Crkva odobrava i njeguje ali ih ne nalaže. Oni drže da je ovo štovanje nešto povrh toga dodano pa se svaki može s njim služiti po svojoj volji. Ima ih također koji nagađaju da je ovo štovanje na teret pa da od njega imaju malu ili nikakvu korist naročito oni koji se bore za kraljevstvo Božje koji su sebi postavili za glavnu svrhu da ulažu sile, sredstva i vrijeme za obranu, širenje i tumačenje katoličke istine, da promiču kršćansku nauku o društvenom uređenju i da djeluju za one vrste i djela bogoštovlja koja smatraju za mnogo potrebnija u današnje vrijeme. Napokon ne manjka ni takvih koji nisu uvjereni da je ovo štovanje silno pomagalo da bi se dobro uredilo i preporodilo kršćansko

vladanje, kako u privatnom životu pojedinaca tako i u obitelji. Što više oni u ovom štovanju gledaju neku pobožnost koju njeguju osjetila, a ne razum i duh, zato ona pristaje više ženama, a ne dolikuje naobraženim ljudima.

7. Ima ih nadalje koji znajući da ovo štovanje traži u prvom redu pokoru, zadovoljštinu i ostale kreposti što ih nazivlju "pasivnim" jer one ne rađaju vidljivim plodovima. Stoga oni ne smatraju ovo štovanje sposobnim za njegovanje duhovne bogoljubnosti u naše doba. Ova naime mora težiti za javnom i živom djelotvornošću kako će katolička vjera izvojštiti pobjedu i snažno braniti kršćansko ćudoređe. Svima je poznato kako ovo ćudoređe biva lako otrovano lažnim učenjem onih koji drže da sve vjere imaju jednaku vrijednost. Oni niječu svaku razliku u spoznavanju i u praksi među istinom i neistinom. Dapače spomenuti usisavaju pogubni otrov ateističkog materijalizma i laicizma.

Pouke posljednjih Papa

8. Časna braćo! Tko da ne uviđa kako se ovo mišljenje posve udaljuje od odluka što su ih Naši Predšasnici javno proglasili s ove katedre istine kad su javno odobrili štovanje Presvetog Srca Isusova? Tko da se usudi tvrditi da je nekorisna i nepodesna za ovo naše doba ona pobožnost koju je Naš Predšasnik besmrtne uspomene Leon XIII. proglasio za "najprokušaniju vrstu bogoštovlja"? On se nije ustručavao tvrditi da se ona ima smatrati za moćno pomagalo koje je kadro izliječiti baš ona zla što također danas razdiru i zabrinjavaju sigurno žešće i općenitije pojedine ljude i cijelo ljudsko društvo. Leon je pisao: "Ova će pobožnost biti svima korisna, zato je svima preporučamo". Dodao je ovim opomenama i sokoljenju i ove riječi što se odnose i na štovanje Presvetog Srca Isusova: "Odavle potječu ona zla koja nas već dugo tište i koja nas snažno gone da tražimo pomoć od onoga koji nas može od njih svojom moću osloboditi. Tko je pak taj, ako ne Isus Krist, Jedinorođeni Sin Božji!" "Jer pod nebom nije ljudima dano drugo ime u kojemu možemo naći spasenje" *Act 4,12*. Valja nam se dakle utjecati Onome koji je Put, Istina i Život" (*Enc. Annum Sacrum, Acta Leonis*.)

9. I Naš najbliži Predšasnik blažene uspomene Pijo XI. svjedočio je da je jednako hvale vrijedno i prikladno ovo štovanje za njegovanje kršćanske bogoljubnosti kad je pisao u okružnici: "Zar nije u ovom obliku bogoljubnosti sadržana cijela vjera i zato pravilo savršenijeg života budući da ona uspješnije pomaže duše da duboko upoznaju Krista Gospodina i snažnije srca priklanja da Ga žarče ljube i vjernije nasljeduju?" *Enc. Miserentissimus Redemptor*. Nama je isto tako kao i Našim Predšasnicima ova važna istina jasna i Mi je odobravamo. Kad smo preuzeli čast Vrhovnog Svećeništva, golemom radošću smo gledali kako je štovanje Presvetog Srca Isusova sretno poraslo među kršćanskim narodima i kako upravo slavi slavlje. Radovali smo se radi toga što iz ovog štovanja za cijelu Crkvu dotječu nebrojene spasonosne blagodati. A to smo rado izjavili već u prvoj svojoj Okružnici *Summi Pontificatus*. Ovi pak plodovi u godinama Našeg Vrhovnog Svećeništva nisu se umanjili niti brojem niti snagom ni dobrotom već su se naprotiv umnožili - ove godine, istina pune su tjeskoba i tegoba ali također i neizrecivih utjeha. Sretno su naime nikli razni pothvati korisni za njegovanje ovog štovanja i vrlo podesni za potrebe naših vremena: to su društva za unapređivanje duhovne kulture, vjere i dobrotvornosti, nadalje štampana djela koja osvjetljuju nauku historijsku, asketsku ili mističnu o ovom predmetu osim toga bogoljubna djela zadovoljštine. Posebno valja istaknuti ona svjedočanstva žarke bogoljubnosti što ih je ostvarilo "Društvo molitvenog apostola". Ovo je društvo najviše sretno poradilo i postiglo da su se Presvetom Srcu Isusovu posvetili obiteljske zajednice, zavodi, ustanove, pa katkad i narodi. Mi smo očinskim srcem nerijetko pohvaljivali ova djela napose u raznim pismima o ovom predmetu ili osobnim govorima i preko radija *Usp.. AAS XXXVII.*

Cilj okružnice: proučavati temeljna načela štovanja Presvetog Srca

10. Časna braćo! Očinskim srcem Vas potičemo da zajedno s Nama uzdajete najveće hvale i najtoplije zahvale Bogu, darovatelju svih dobara kad gledamo kako iz Presvetog Srca Našeg Otkupitelja izvire obilje spasonosnih voda to jest nebeskih milosti višnje Ljubavi te natapa nebrojene sinove katoličke Crkve nadahnućem i djelovanjem božanskoga Duha. Zato ćemo se poslužiti snažnim riječima Apostola naroda: "Onome koji može učiniti sve mnogo obilnije nego što mi

molimo ili shvaćamo po moći što djeluje u nama, njemu neka bude slava u Crkvi i u Isusu Kristu kroz sve naraštaje u vijeke vjekova. Amen" *Ef 3,20-21*. Nakon što smo uzdali dužnu hvalu vječnom Božanstvu želimo potaknuti Vas i sve predrage sinove Crkve ovom Okružnicom da biste svim srcem promišljali ona načela koja proizlaze iz Svetog Pisma i iz naučavanja svetih Otaca i bogoslova na kojima kao na čvrstim temeljima počiva štovanje Presvetog Srca Isusova. Mi smo naime posve uvjereni da ćemo samo tada kad duboko proniknemo u prvotnu i uzvišenu narav ovog štovanja prosvijetljeni svijetlom od Boga objavljene istine, tvrdimo da ćemo samo tada moći pravo i potpuno procijeniti njegovu neusporedivu uzvišenost i njegovo neiscrpivo bogatstvo nebeskih darova Tada ćemo moći dostojno slaviti prvo navršeno stoljeće otkako je svetkovina Presvetog Srca uvedena u cijeloj Crkvi i nebrojene blagodati što su potakle iz ovog štovanja kad ih budemo pobožno promatrali ili o njima razmišljali.

11. U tu svrhu Mi namjeravamo pružiti spasonosnu hranu dušama Kristovih vjernika. Kad se budu njome hranili lakše će moći dublje razumjeti pravu narav ovog štovanja i crpiti iz njega bogate plodove Zato smo nakanili protumačiti one dijelove St. i N. Zavjeta u kojima je objavljena i prikazana neizmjerna ljubav Božja prema ljudskome rodu. Istina, ovu ljubav mi nikada nećemo moći dovoljno shvatiti. Zatim ćemo se dotaknuti, kako bude zgodno, glavnih točaka onog naučavanja što su nam ga pružili crkveni Oci i učitelji. Napokon ćemo nastojati da osvijetlimo onu najužu vezu koja postoji između one bogoljubnosti što je valja iskazivati Srcu Božanskog Otkupitelja te štovanja što ga dugujemo njegovoj ljubavi i ljubavi prema uzvišenom Trojstvu, t.j. ljubavi prema svim ljudima; jer, kada budu osvijetljene najvažnije istine ove najplemenitije bogoljubnosti na kojima se ona osniva onim svijetlom što izvire iz Svetog Pisma i iz naučavanja naših pređa, uvjereni smo da će kršćani moći "s radošću lakše crpiti vodu iz izvora Spasiteljevih" *Iz 12,3*. Moramo znati da je u ovome glavna važnost da razumijemo u čemu je značenje štovanja Presvetog Srca Isusova u liturgiji Crkve i njezinom unutarnjem životu i djelovanju. Tada će vjernici moći ubirati one duhovne plodove kojima će pojedinci moći spasonosno popravljati svoj život što je toliko na srcu pastirima Kristova stada.

Zašto Crkva pridaje Presvetom Srcu štovanje kao Bogu

12. Da bi svi mogli ispravnije shvatiti učenje što ga pružaju predloženi spisi Starog i Novoga Zavjeta u onom što se odnosi na ovo štovanje neophodno je nužno da pred očima imamo razlog radi kojega Crkva iskazuje štovanje kao Bogu Srcu Božanskog Otkupitelja. Časna Braćo! Vama je zacijelo poznato da ova činjenica ima dvostruki uzrok. Prvi se temelji na načelu koje vrijedi i za ostale presvete udove Tijela Isusa Krista. Znamo naime da je njegovo Srce kao najplemenitiji dio ljudske naravi osobno (hipostatice) sjedinjeno s Osobom Božanske Riječi. Zato Njemu moramo iskazivati isto štovanje klanjanja kojim Crkva časti samu Osobu Utjelovoljenoga Sina Božjega. Ovo moramo vjerovati kao istinu katoličke vjere budući da je taj članak svečano proglasio već prvi crkveni sabor u Efezu i drugi sabor u Carigradu Sacrorum Conciliorum Ampliss. Drugi uzrok posebno se odnosi na Srce Božanskog Otkupitelja. Ovo također posebnim načinom zahtijeva da Mu iskazujemo božansko štovanje. Ovaj razlog leži u tome što je njegovo Srce više nego li svi ostali udovi njegova Tijela prirodno kazalo i znak njegove neizmjerne ljubavi prema ljudskome rodu. Naš Predšasnik besmrtnog spomena Leon XIII. piše: "U presvetom Srcu nalazi se znak i izražena slika neizmjerne ljubavi Isusa Krista. Zato nas ona sama potiče da Mu uzvraćamo ljubav" Annum sacrum: Acta Leonis.

13. Posve je sigurno da Sveto Pismo nikada ne govori jasno o posebnom štovanju i ljubavi koja bi se iskazivala Srcu Utjelovljene Riječi ukoliko je ono znak prežarke njegove ljubavi. To treba zacijelo otvoreno priznati. Ova je ljubav glavni razlog ovoga štovanja. Ipak se ne smijemo čuditi niti ikako o tome sumnjati da Sveto Pismo Staroga i Novoga Zavjeta takvim slikama opisuje božansku ljubav prema nama i preporučuje toliko da to mora silno potresti dušu. Sveto Pismo iznosi pred nas takve slike koje unaprijed navješćuju dolazak Sina Božjega u čovječjoj naravi. Zato ih možemo smatrati sretnim znakom i kazalom one najplemenitije božankse ljubavi t.j. presvetog i klanjanja dostojnog Srca Božanskog Otkupitelja.

Slike štovanja Presvetog Srca u Starom Zavjetu

14. Mislimo da nije potrebno za ovu našu stvar iznositi mnoge dokaze iz knjiga St. Zavjeta koje sadrže istine od davnine od Boga objavljene. Smatramo da je dovoljno dozvati u pamet onaj ugovor što je učinjen

među Bogom i narodom i posvećen mirovnim žrtvama. Glavni njegov zakon urezao je Mojsije u dvije ploče

Usp. Izl 34,27-28, a proroci su ga tumačili. Taj ugovor nije bio samo učvršćen vezama najvišeg Božjeg gospodstva i dužne poslušnosti ljudi, nego se temeljio i hranio uzvišenijim razlozima ljubavi. Ta niti za izraelski narod nije bio strah od božanske osvete glavni razlog da se pokorava Bogu. Taj strah zadavali su mu gromovi i munje što su tutnjili i sijevali s vrha brda Sinaja. Razlog tome bila je ljubav koju je Bogu dugovao: "Čuj, Izraele, Gospod je Bog naš, Gospod jedini! Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem, svom dušom, i svom snagom svojom ! One zapovijedi što ti ih dajem danas neka ti budu u srce upisane" *Pnz 6, 4-6*.

15. Anđeoski naučitelj naziva s potpunim pravom Mojsija i proroke "starješinama" izabranog naroda *Sum. Theol*. Ne čudimo se što su oni bili uvjereni da je ova zapovijed ljubavi temelj cijelog zakona. Zato su oni sve odnošaje i veze što postoje među Bogom i njihovim narodom opisivali pomoću slika što su ih uzimali iz međusobne ljubavi oca i sinova ili bračnih drugova a nisu se služili strogim slikama iz nadnaravnog Božjeg gospodstva ili iz dužne i bojažljive podložnosti sviju nas Bogu. Navedimo neke primjere. Kad je Mojsije pjevao svoju preslavnu pjesmu i zahvalu što je narod oslobođen iz egipatskog sužanjstva htio je istaknuti da se to zbilo Božjom moću. Zato se on poslužio mislima i prispodobama koje silno potresaju dušu: "Kao što se orao koji stražari nad gnijezdom svojim uzdiže, iznad ptića svojih rasprostire (Bog) krila svoja, uzima ih i nosi jakim krilima svojim" *Pnz 32,11*. Ali možda nijedan drugi prorok kao što Ozeja ne izražava i ne ističe tako silno ljubav kojom Bog nikada ne prestaje ljubiti svoj narod. Ovaj se prorok ističe između manjih proroka velebnim i sažetim govorom. U njegovim knjigama Bog očituje takvu ljubav prema izabranom narodu, naime pravednu i punu svete brižljivosti kakva je ljubav milosrdnog i ljubećeg oca ili zaručnika čija je ljubav pogrđena. Radi se o ljubavi koja je daleko od toga da se umanji ili prestane zbog nevjere izdajica i golemih zločina. Ona, istina, njih pravedno kažnjava ali samo zato da zalutalu i nevjernu zaručnicu i nezahvalne sinove pomiri, očisti, te da ih opet sa sobom sjedini obnovivši i učvrstivši veze ljubavi; a nipošto ne misli da ih odbaci i protjera. "Kad je Izrael bio mlad zavolio sam ga i pozvao sina svoga iz Egipta. Ipak sam ja bio poput hranitelja Efraimu, nosio sam ih na rukama svojim. Ali oni nisu spoznali da sam bio njihov spasitelj.

Vezama dobrote vukao sam ih k sebi, užetima ljubavi. S njihove šije skidao sam kao jaram, sagibao sam se k njemu, davao mu hranu. Izliječit ću njihove rane i srdačno ih ljubiti jer se moj gnjev odvratio od njih. Bit ću Izraelu kao rosa. Cvjetat će kao ljiljan. Ukorijenit će se kao libanski cedri" *Os 11, 1, 3-4; 14, 5-6*.

16. Prorok Izaija donosi slične misli kada navodi, kao da sam Bog razgovara s izabranim narodom ovakvim suprotnim riječima: "A ipak se tužio Sion: ostavio me je Gospod. Zaboravio me Svemogući. Zar može zaboraviti žena svoje djetešce? Ne smiluje li se plodu svoga tijela? Pa da bi ga ona i zaboravila ja ne zaboravljam tebe" *Is 49, 14-15*. Ne manje diraju u srce riječi kojima pisac Pjesme nad pjesmama opisuje vrlo značajno veze međusobne ljubavi, služeći se slikama bračne ljubavi koje sjedinjuju Boga i njegov ljubljeni narod: "Kao ljiljan među trnjem prijateljica je moja među djevojkama. Moj je dragi moj, a ja sam njegova ! On je pastir na poljanama ljiljana. Kao pečat postavljam se tebi na srce, na ruku tvoju kao pečat. Jest, ljubav je jaka kao smrt. Ljubomornost ljubavi tvrda je kao svijet mrtvih, žar je njezin kao oganj plameni, munje su njezini plamenovi" (*Cant 2,2; 6, 2; 8, 6.)*

17. Ova najnježnija, praštajuća i strpljiva ljubav Božja, narod izraelski nikad posve ne zabacuje iako ga odurava što gomila zločine na zločine. Premda je ova ljubav silna i uzvišena ipak je bila samo blaženi vjesnik one prežarke ljubavi koju će ljudima obećani Spasitelj iz svoga Preljubljenog Srca na sve proširiti. Ova je ljubav imala biti uzor našoj ljubavi i temelj Novog Zavjeta. Uistinu, samo je Jedinorođeni Sin Očev i Riječ postala tijelom, "puna milosti i istine" *Iv 1, 14*, kad je došao k ljudima koji su stenjali pod teretom nebrojenih grijeha i bijeda po svojoj čovječjoj naravi osobno sjedinjenoj s Božanskom Osobom mogao otvoriti ljudskom rodu "izvor žive vode". On će pak preobilno natapati suhu zemlju te je učiniti cvatućim i plodonosnim vrtom. Čini se da je već prorok Jeremija unaprijed najavio ovaj posve čudnovati događaj koji će biti djelo premilosrdne vječne Božje ljubavi. Evo njegovih riječi: "Ljubavlju vječnom ljubim te, zato sam te privukao u milosrđu jer evo dolazi vrijeme, govori Gospod, kad ću učiniti novi zavjet s domom Izraelovim poslije onih dana, govori Gospod: stavit ću zakon svoj u srce njihovo, i upisat ću ga u dušu njihovu. Tad ću biti Bog njihov, a oni će biti narod moj jer ću im oprostiti krivnju njihovu i grijeha se njihovih neću više spominjati" *Jer 31,3; 31, 33-34.*

II. NOVI ZAVJET I PREDAJA

Ljubav Božja u otajstvu Utjelovljenja i Otkupljenja prema Evanđelju

18. Iz Evanđelja je sigurno i dokazano samo ovo: Novi Zavjet je stvoren među Bogom i ljudima. Onaj Zavjet što ga je Mojsije sklopio među Bogom i narodom Izraelskim nije bio ništa drugo nego znak i kazalo Novoga Zavjeta što ga je unaprijed navijestio prorok Jeremija. Tvrdimo da je Novi Zavjet stvarno ono što je utjelovljena Riječ odredila i izvela kad nas je pomirila pomoću Božanske milosti. Moramo vjerovati da je ovaj Zavjet neusporedivo uzvišeniji i čvršći zato što je posvećen njegovom presvetom Krvlju a ne kao onaj Stari krvlju jaraca i teladi. Ovu su Krv unaprijed navješćivale one pomirne nerazumne životinje: "Jaganjca Božjeg koji ništi grijehe svijeta" *Usp. Iv 1, 29; Hebr 9, 18-28; 10, 1-17*. Kršćanski naime Zavjet mnogo jasnije dokazuje negoli Stari da nije utvrđen u duhu ropskom niti se temelji na duhu straha već je utvrđen u duhu onog prijateljstva koje valja da vlada među ocem i sinom. Ovaj je Zavjet učvršćen i hrani se obilnijim izlijevanjem Božanske milosti i istine. To potvrđuje sveti Ivan Evanđelista ovim riječima: "Od punine njegove mi svi primismo milost za milost. Po Mojsiju bio je dan zakon, po Isusu Kristu dođe milost i istina" *Iv 1, 16-17.*

19. Ovo je misao onog učenika "koga je Isus ljubio i koji je na zadnjoj Večeri počivao na njegovim grudima" *Iv 21, 20*. On nas je ovim riječima uveo u samu tajnu neizmjerne ljubavi Utjelovljene Riječi. Zato se čini, da je, Časna Braćo, dostojno, pravedno, pravo i spasonosno da se malo pozabavimo u preslatkom promatranju ove tajne. Nek nas prosvijetli ono svijetlo što odsijeva iz Evanđelja i osvjetljuje ovu tajnu da bismo i mi mogli postići plod i izvršiti želju o kojoj govori Apostol naroda u poslanici Efežanima: "Da Krist stanuje po vjeri u vašim srcima. Da ukorijenjeni i utvrđeni u ljubavi sa svim svetima možete dokučiti koja je širina i dužina i visina i dubina i da možete spoznati Kristovu ljubav koja prelazi svako znanje da se napunite svakim Božjim obiljem" *Ef 3, 17-19*.

20. Tajna Božanskog Otkupljenja u prvom redu i po svojoj prirodi je tajna ljubavi. To je pravedna ljubav Kristova prema nebeskom Ocu. Njemu

je Krist ljubavlju i posluhom u srcu prinio Žrtvu na Križu i time podao Ocu najobilniju i neizmjernu zadovoljštinu koju Mu je dugovao ljudski rod za svoje grijehe. Sveti Toma piše: "Budući da je Krist trpio iz ljubavi i posluha, pružio je Bogu veću zadovoljštinu nego bi to zahtijevala naknada za sve grijehe ljudskog roda" *Sum. Theol*. Tajna Otkupljenja je nadalje tajna milosrdne ljubavi uzvišenog Trojstva i Božanskog Otkupitelja prema svim ljudima. Oni nisu nikako bili u mogućnosti pružiti zadovoljštinu za svoje zločine *Miserentissimus Redemptor*. Zato je Krist prolio za nas svoju Predragocjenu Krv i stekao nam neprocjenjivo bogatstvo zasluga. On je time obnovio i izvršio onaj prijateljski savez među Bogom i ljudima. Taj savez je bio raskinut u zemaljskom raju nesretnim Adamovim padom, a zatim nebrojenim grijesima izabranog naroda. Stoga je Božanski Otkupitelj, kao naš zakoniti i savršeni Posrednik, u prežarkoj svojoj ljubavi prema nama, potpuno isplatio Božanskoj Pravdi dužnosti i dugove ljudskog roda. On je zacijelo izveo ono čudesno izmirenje Božanske Pravde s Božanskim Milosrđem. U tome pak stoji tajna našeg spasenja koja nadilazi sve ostale tajne. Mudro je ovo protumačio anđeoski naučitelj ovim riječima: "Tvrdimo da je dolikovalo Pravdi i Milosrđu da čovjek bude izbavljen po muci Kristovoj. Dolikovalo je pravdi jer je Krist svojom mukom zadovoljio za grijeh ljudskog roda. Tako je čovjek izbavljen Kristovom pravdom. Dolikovalo je milosrđu, jer kako čovjek nije mogao sam po sebi zadovoljiti za grijeh cijele ljudske naravi, Bog mu je dao svoga Sina kao pomiritelja. U tom je pak obilnije milosrđe nego da je oprostio grijehe bez zadovoljštine. Zato je pisano: "Bog, koji je bogat u milosrđu, radi velike svoje ljubavi kojom nas je ljubio, i nas, koji smo bili mrtvi poradi grijeha, oživi s Kristom" *Ef 2, 4; Sum. Theol.*

Trostruka Otkupiteljeva ljubav prema ljudskom rodu

21. Da bismo uistinu bili kadri, koliko je to smrtnicima moguće, "razumjeti sa svim svetima koja je širina i dužina, i visina i dubina" *Ef 3, 18* tajne ljubavi Utjelovljene Riječi prema nebeskom Ocu i prema ljudima, okaljanim grijehom, zato nam valja imati na pameti da njegova ljubav nije bila samo duhovna, kako dolikuje Bogu, jer "Bog je duh" *Iv 4, 24*. Dakako, ovakve je naravi bila ljubav kojom je Bog ljubio naše praroditelje i židovski narod. Zato su izrazi čovječanske, obiteljske i očinske ljubavi kazalo i izrazi najistinitije, ali posve

duhovne ljubavi što ju je Bog iskazivao ljudskome rodu. Ovakve izraze čitamo u psalmima, u knjigama proroka i u Pjesmi nad pjesmama. Naprotiv ljubav kojom diše Evanđelje, Poslanice apostola i stranice Otkrivenja, koje nam uistinu rišu ljubav Srca Isusa Krista, ne izražavaju samo Božansku ljubav, nego i ljudske osjećaje ljubavi. Ovo je zacijelo najsigurnija istina za sve one koji ispovijedaju katoličko ime. Ta Riječ Božja nije uzela prividno i neistinito tijelo, kako su tvrdili neki heretici već u prvom kršćanskom stoljeću. Njih osuđuje apostol Ivan ovim najozbiljnijim riječima: "Jer mnogi zavoditelji izađoše u svijet koji ne priznaju da je Isus Krist došao u tijelu; ovo je zavoditelj i antikrist" *2 Iv 7*. Krist je uistinu sa svojom Božanskom Osobom sjedinio pravu čovječju narav, jedincatu, potpunu i savršenu. Ona je moću Duha Svetoga začeta u prečistom krilu Marije Djevice *Usp. Lk 1, 35*. Nije dakle ništa nedostajalo onoj čovječjoj naravi koju je Riječ Božja sjedinila sa sobom. Takvu je zacijelo uzeo da nije bila nimalo umanjena, nimalo promijenjena u onome što se odnosi na njezinu duhovnu i tjelesnu vlastitost: to jest obdarenu razumom i voljom i ostalim nutarnjim i izvanjim moćima za spoznavanje. Isto tako težnjama sjetila i sa svim prirodnim nagnućima. Sve ovo naučava kat. Crkva kao istine svečano potvrđene i utvrđene od Rimskih biskupa i općih sabora. "Cijeli sa svojim i našim vlastitostima - totus in suis, totus in nostris" *S. Lav Veliki: Epist. dogm. "Lectis dilectionis tuae" ad Flavianum Const. Patr.,* "perfectus in deitate et idem perfectus in humanitate" *Kalced. sabor* , "totus Deus homo et totus homo Deus" *S. Gelazije Papa Necessarium de duabus naturis in Christo.*

22. Radi toga nikako ne možemo sumnjati da je Isus Krist dobio pravo tijelo, obdareno svim njemu vlastitim osjećajima, među kojima je najodličnija ljubav. Isto tako ne možemo nikako sumnjati da je posjedovao fizičko Srce koje je slično našemu, budući da bez ovog najodličnijeg tjelesnog organa ne može čovjek živjeti, a niti čuvstvovati. Zato je Srce Isusa Krista bilo osobno sjedinjeno s Božanskom Osobom Riječi. Ono je nesumnjivo kucalo od ljubavi i njime su strujali i svi ostali osjećaji. Ovi su se osjećaji savršeno slagali i bili suglasni s čovječjom voljom koja je bila ispunjena Božanskom ljubavlju i sa samom neizmjernom ljubavlju koju dijeli Sin s Ocem i s Duhom Svetim. Zato nikad nije bilo nešto protivno ili neskladno među ove tri ljubavi. *Usp. S. Toma Sum. Theol*.

23. Riječ Božja uzela je sebi pravu i savršenu ljudsku narav i stvorila si i uobličila tjelesno srce. Ono je moglo, kao i naše, trpjeti i biti probodeno. To je nužno istaknuti i promatrati u onome svijetlu koje izvire iz osobnog i bitnog sjedinjenja, ali također i u onome svijetlu što izvire iz Otkupljenja ljudi koje je njezin nadopuna. Velimo da to nekima može biti gotovo sablazan i ludost, kako je to Raspeti Krist i bio Židovima i poganima. *Usp. 1 Kor 1, 23*. Vjerodostojni spomenici kat. vjere koji se posve podudaraju sa Sv. Pismom, uvjeravaju nas da je Jedinorođeni Sin Božji uzeo ljudsku patničku i smrtnu narav. On je to učinio u prvom redu stoga jer je odlučio da prinese krvnu žrtvu viseći na križu da dovrši djelo ljudskoga spasenja. Uostalom, ovo naučava Apostol naroda, kad ovako piše: "Jer onaj koji posvećuje i oni koji se posvećuju svi su od jednoga. Zato se ne stidi zvati ih braćom, govoreći: Objavit ću ime tvoje braći svojoj. I opet: Evo ja i djeca moja koju mi je dao Bog. A jer djeca zajednički imaju tijelo i krv i on uze jednako dijela u tome. Zato je trebalo da bude u svemu sličan braći, da bude milosrdan i vjeran Veliki svećenik, da zadovolji za grijehe naroda. Jer zato što je trpio i bio iskušan može pomoći onima koji se iskušavaju". *Hebr 2, 11-14; 17-18*.

Crkveni oci

24. I sv. Oci koji su istiniti svjedoci od Boga objavljene nauke, vrlo su dobro razumjeli ono što je već apostol Pavao dosta jasno tvrdio: naime, da je tajna Božje ljubavi kao početak i vrhunac Utjelovljenja i Otkupljenja. Ta mi često i opširno čitamo u njihovim djelima da je Isus Krist zato uzeo savršenu čovječju narav i naše slabo i raspadljivo tijelo da ostvari naše vječno spasenje i nama najjasnije očituje i otvori svoju neizmjernu kao i osjetnu ljubav. Kao da slušamo jeku glasa Apostola naroda, sv. Justin piše: "Mi se klanjamo i ljubimo Riječ koja je rođena od nerođenog i neshvatljivog Boga, budući da je On radi nas postao čovjek, da postane dionikom naših trpljenja, da ih izliječi" *Apol II, 13.* Sv. Bazilije, prvi između trojice otaca iz Kapadocije svjedoči da je Krist imao prave ali ujedno svete osjećaje u sjetilima: "Sigurno je da je Gospodin uzeo prirodne osjećaje da dokaže kako je njegovo Utjelovljenje bilo istinito, a ne prividno, ali je odbacio grješne osjećaje kao nedostojne čistog Božanstva; oni naime kaljaju čistoću našeg života" *Ep. CCLXI*. Isto tako sv. Ivan Zlatousti, svijetlo antiohijske crkve, priznaje da čuvstva koja je proživljavao Božji

Otkupitelj, jasno dokazuju kako je on uzeo potpuno neokrnjenu čovječju narav: "Kad on ne bi posjedovao našu narav, ne bi on osjećao boli" *In Joan, Homil. LXIII*, 2. Od latinskih otaca navest ćemo one koje Crkva danas časti kao najodličnije Učitelje. Sv. Ambrozije svjedoči da su osjetni pokreti i čuvstva, bez kojih nije bila Utjelovljena Riječ Božja, proizlazili iz hipostatičnog sjedinjenja kao iz naravnog počela: "Zbog toga što je uzeo dušu, uzeo je i osjećaje duše. Bog, ukoliko je bio Bog, niti bi mogao osjećati nemir niti umrijeti" *De fide ad Gratianum*. Sv. Jeronim uzima ove osjećaje kao glavni dokaz da je Krist uzeo pravu čovječju narav: Naš Gospodin se uistinu žalostio da dokaže kako je uistinu uzeo čovječju narav. *Usp. Super Mt XXVI, 37.*

25. Sv. Augustin pak posebnim načinom ističe one veze koje postoje između osjećaja Utjelovljene Riječi i svrhe otkupljenja ljudi: "Gospodin Isus nije uzeo ove osjećaje ljudske slaboće kao i samo čovječje slabo tijelo i smrt čovječjeg tijela radi prirodne nužde nego radi milosrdne volje. Tako je on htio na sebi preobraziti svoje Tijelo, to jest Crkvu, kojoj se udostojao biti Glava, to jest svoje udove, a to su njegovi sveti i njegovi vjernici, pa ako bi koji od njih morao trpjeti žalosti ili bol u napastima ljudskog života, da ne bi mislio da je radi toga izgubio njegovu milost. To nisu grijesi nego znakovi ljudske slaboće pa kao što zbor pjevača prihvaća intonirani glas, tako da se i njegovo tijelo ravna prema svojoj Glavi" *Enarr. in Ps. 87,3*. Zbijenije, ali ne manje snažno, iznose jasno nauku Crkve slijedeća mjesta iz sv. Ivana Damašćanskog: "Bog čitavi je uzeo mene čitavog, te je sve ujedinio sa svime, da bi donio spasenje svakom čovjeku, jer inače ne bi moglo biti iscijeljeno, što nije uzeto" *De fide orth. 3, 6.* "On je dakle sve uzeo, da sve posveti." *Ibid 3, 20.*

Simbolizam Srca Isusova

26. Ipak treba imati na umu da iako ovi navodi Svetog Pisma i svetih Otaca i mnogi drugi slični što ih mimoilazimo obilno svjedoče da je Isus Krist bio obdaren osjećajima i pokretima sjetila i da je uzeo čovječju narav da nam donese vječno spasenje, ipak isti nikad ne pripisuju ove osjećaje njegovom tjelesnom Srcu tako da bi jasno pokazali kako je ovo Srce simbol njegove neizmjerne ljubavi. Ali,

iako Evanđelisti i drugi sveti pisci ne opisuju izričito Srce našeg Otkupitelja koje je životvorno i nadareno moću za osjećaje ne manje od našeg srca koje kuca i kojim potresaju različita čuvstva njegove duše, ipak često osvjetljuje njegovu Božansku ljubav, sjetilna čuvstva što su s njome u vezi: to jest želju, radost, trpljenje, strah i srdžbu kako se očituje na njegovim pogledima, riječima i tjelesnim kretnjama. Naročito je lice našeg klanjanja dostojnog Spasitelja bilo zacijelo kazalo i kao najvjernije zrcalo onih osjećaja koji su - uzbuđujući na razne načine njegovu dušu - djelovali na njegovo Presveto Srce i pojačavali mu kucaje. I u ovoj naime stvari vrijedi što opaža anđeoski naučitelj poučen općim iskustvom o ljudskoj psihologiji i o njezinim posljedicama: "srdito se uzbuđenje pokazuje u prvom redu na onim vanjskim udovima, na kojima više dolazi do izražaja utjecaj srca, npr. u očima, na licu i na jeziku."

27. Stoga se punim pravom smatra Srce Spasiteljevo kao osobito kazalo i znak one trostruke ljubavi kojom Božanski Otkupitelj neprestano ljubi svoga vječnog Oca i sve ljude. Ono je naime simbol one Božanske ljubavi koju uživa zajedno s Ocem i Duhom Svetim. Ali ta se ljubav u njemu, u Riječi koja je postala Tijelo očituje nama po njegovu raspadljivom i slabom ljudskom tijelu jer "u njemu stanuje sva punina Božanstva" *Col 2, 9*. Osim toga Srce Isusovo je simbol one najvatrenije ljubavi što je ulivena u njegovu dušu i obogaćuje Kristovu čovječju volju. Dvostruko najsavršenije znanje, to jest blaženo i uliveno, rasvjetljuje i upravlja njezinim činima *Cf Sum. theol*. Napokon je Srce Isusovo, i to više prirodnim načinom i izravno, simbol njegova osjetnog čuvstva budući da je tijelo Isusa Krista stvoreno djelovanjem Duha Svetoga u krilu Djevice Marije, obdareno najsavršenijom moću, da osjeća i da prima dojmove, dakako još više nego sva druga ljudska tjelesa *Cf ibid 3*.

28. Sveto Pismo i vjerodostojna svjedočanstva katoličke vjere nas uče da u presvetoj duši Isusa Krista vlada u svemu najsavršeniji sklad i red te je On sigurno upravljao svojom trostrukom ljubavlju kako bi izvršio naše spasenje. Zato je bjelodano da smijemo najvećim pravom štovati Srce Božanskog Otkupitelja kao sliku koja nam zorno predočuje njegovu ljubav kao svjedočanstvo našeg Otkupljenja i kao tajanstvene ljestve po kojima treba da se

penjemo u zagrljaj "Boga našeg Spasitelja" *Tit 3,4*. Stoga moramo s udivljenjem promatrati kao dokaze njegove trostruke ljubavi: njegove riječi, djela, zapovijedi, čudesa, a posebnim načinom ona djela koja nam u većoj mjeri očituju njegovu ljubav prema nama kao što je: ustanova Božanske Euharistije, njegova pregorka Muka i njegova smrt; zatim što nam je premilostivo ostavio svoju presvetu Majku; za nas utemeljio Crkvu; napokon poslao na Apostole i na nas Duha Svetoga. Svemu tomu velimo, moramo se diviti kao dokazima njegove trostruke ljubavi. Naša je dužnost da s velikom ljubavlju razmatramo o kucajima njegova Presvetog Srca jer se čini kao da je On ovim kucajima mjerio vrijeme svoga zemaljskoga putovanja sve do onog zadnjeg časa, kad je - po svjedočanstvu Evanđelista - zavikao silnim glasom i rekao; "Svršeno je!" i, prignuvši glavu, ispusti duh svoj *Mt 27, 50; Iv 19, 30*. Tada se zaustavilo i prestalo kucanje njegova Srca te je prekinuta njegova osjećajna ljubav dok nije sam pobijedio smrt i uskrsnuo iz groba. Kad je pak njegovo tijelo počelo uživati vječnu slavu i opet se sjedinilo s dušom Božanskog Otkupitelja, pobjednika smrti, njegovo Presv. Srce nije nikada prestalo niti će prestati mirno i bez smetnje kucati. Isto tako nikada neće prestati naznačivati svoju trostruku ljubav koja sjedinjuje Sina Božjeg s njegovim nebeskim Ocem i s cijelim ljudskim rodom čija je On punopravna mistična Glava.

III. SRCE ISUSOVO: OTKUPITELJEVA SPASITELJSKA ZADAĆA

29. Časna braćo! Da bismo iz ovih pobožnih razmatranja mogli crpsti obilne i spasonosne plodove bit će nam milo ako neko vrijeme razmišljamo i promatramo mnogobrojne ljudske i Božanske osjećaje našega Spasitelja Isusa Krista što ih je njegovo Srce proživljavalo za vrijeme svog zemaljskog života, što ih proživljava sada i što će ih proživljavati kroz svu vječnost. Prije svega dolazi nam posebno svjetlo iz stranica Evanđelja koje nam svijetli i jača da možemo unići u svetište ovoga Božanskog Srca i, zajedno s Apostolom naroda, diviti se "prevelikom bogatstvu milosti Božje i njegove dobrote prema nama u Isusu Kristu" *Ef 2, 7*.

30. U klanjanja dostojnom Srcu Isusa Krista zajedno stanuje čovječanska i Božanska ljubav nakon što je Djevica Marija izrekla svoj velikodušni "Neka bude" te nakon Riječi Božje, kako veli Apostol: "Ulazeći u svijet govori: Žrtava i darova nijesi htio, ali si mi tijelo pripravio. Paljenice i žrtve za grijeh nisu ti bile ugodne. Tada rekoh: Evo dolazim. U početku knjige pisano je za mene da vršim volju tvoju, o Bože!" U ovoj smo volji posvećeni prinosom Tijela Isusa Krista jedanput zauvijek" *Hebr 10, 5-7, 10*. Ista ljubav je Njime pokretala u savršenom skladu. Želja njegove ljudske volje i Božanske ljubavi - kad je u nazaretskoj kući vodio nebeske razgovore s preslatkom svojom Majkom i s poočimom sv. Josipom kojemu je naporno i poslušno pomagao u tesarskom zanatu. Ova trostruka ljubav o kojoj smo govorili pokretala Ga je na njegovim dugotrajnim apostolskim putovanjima pa kad je činio nebrojena čudesa uskrisujući mrtve ili ozdravljajući svakovrsne bolesnike. Zatim u podnašanju tegoba, u znoju, u gladi, u žeđi; za noćnih bdjenja tokom kojih se s mnogo ljubavi molio svom nebeskom Ocu, zatim u molitvama koje je obavljao, u prispodobama koje je iznosio i tumačio napose onima koje rade o milosrđu kao ona o izgubljenoj drahmi, o izgubljenoj ovci i o izgubljenom sinu. U ovim se riječima i djelima kako opaža Grgur Veliki, očituje samo Srce Božje: "Nauči se upoznati Srce Božje u riječima Božjim da većim žarom čezneš za vječnim dobrima. *Registr. spist., ad Theodorum medicum*.

31. Srce je Isusa Krista usplamtjelo još silnijom ljubavlju kad je izgovarao riječi koje su odisale najžarčom ljubavlju. Kao na primjer kad je povikao, gledajući izmoreno i izgladnjelo mnoštvo: "Žao mi je naroda!" *Mk 8, 2*. I kad je motrio svoj predragi grad Jeruzalem, zaslijepljen svojim grijesima, radi kojih ga je čekala najstrašnija propast, i vapio: "Jeruzaleme, Jeruzaleme! Ti ubijaš proroke i kamenuješ one, koji su ti poslani. Koliko puta htjedoh skupiti djecu tvoju kao što kvočka skuplja piliće svoje pod krila svoja, ali vi ne htjedoste" *Mt 23, 37*. Njegovo je Srce zadrhtalo od ljubavi prema svomu Ocu i od svete ljutine, kad je vidio svetogrdno trgovanje u hramu i kad je skvrnitelje prekorio ovim riječima: "Stoji pisano: Kuća moja neka se zove kuća molitve! A vi učiniste od nje razbojničku špilju" *Mt 21, 13.*

32. Njegovo je Srce posebno potresla ljubav i strah kad je pred opasnošću svoje strašne muke i uslijed prirodnog opiranja od beskrajnog trpljenja i smrti, vapio: "Oče moj, ako je moguće, neka me mimoiđe kalež ovaj" *Mt 26, 39*. Neslomivom ljubavlju i najvećom boli, upravio je izdajici, kad mu je dao poljubac, ove riječi, koje izgledaju kao posljednji poziv njegova premilosrdnog Srca upućene prijatelju koji ga je imao, do skrajnosti uporan u svojim bezbožnim i vjerolomnim osjećajima, izručiti krvnicima: "Prijatelju, zašto si došao? Poljupcem izdaješ Sina čovječjeg" *Mt 26, 50: Lk 22, 48*. S najvećom samilošću i ljubavlju rekao je pobožnim ženama koje su nad Njim naricale kad je imao biti nevin razapet na križ: "Kćeri jeruzalemske! Ne plačite za mnom, nego plačite za sobom i za djecom svojom! Jer, ako ovako rade sa zelenim drvetom, što će biti sa suhim?" *Lk 23, 28 i 31*

33. Kad je konačno Božanski Spasitelj visio na križu, osjetio je, kako njegovo Srce plamti raznim i silnim čuvstvima: najvatrenije ljubavi, užasa, milosrđa, najžarče čežnje i vedrog mira. Ova je čuvstva izrazio svim svojim značajnim riječima: "Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine" *Lk 23, 34*. "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" *Mt 27, 46*. "Zaista ti kažem, još danas ćeš biti sa mnom u raju" *Lk 23, 43*. "Žedan sam" *Iv 19, 28*. "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj" *Lk 23, 46.*

Darovi Srca Isusova

Euharistija

34. Tko će dostojno opisati one osjećaje Božanskog Srca, izraze njegove neizmjerne ljubavi kojima je bilo ispunjeno Božansko Srce, kad se sam davao ljudima u sakramentu Euharistije, ili kad im je davao svoju Presvetu Majku i kad nas je učinio dionicima svoga svećeništva?

35. Prije nego je blagovao sa svojim učenicima Zadnju večeru, Krist Gospodin znajući da će ustanoviti sakramenat svoga Tijela i Krvi - njezinim prolijevanjem je imao biti zapečaćen novi zavjet - osjećao je, kako je njegovo Srce uzbuđeno jakim čuvstvima. To je očitovao apostolima ovim riječima: "Vrlo sam želio da ovu vazmenu gozbu održim s vama prije nego muku podnesem" *Lk 22, 15.* Ova su čuvstva jamačno postala još snažnija kad uze kruh, zahvali,

prelomi i dade im ga govoreći: "Ovo je Tijelo moje, koje se za vas daje. Ovo činite na moju uspomenu". Isto tako uze poslije gozbe i kalež i reče: "Ovaj je kalež novi zavjet u mojoj Krvi koja se prolijeva za vas" *Lk 22, 19-20*.

36. Spravom prema tome smijemo tvrditi da su zacijelo darovi Presvetog Srca: Euharistija naime kao sakramenat kojim se On daje ljudima i žrtva kojom se neprestano žrtvuje "od izlaza do zapada sunca" *Mal 1,11,* kao i Svećeništvo.

37. Predragocjeni je također poklon Presvetog Srca, kako smo već spomenuli, Marija, Majka Božja i ujedno preljubazna naša Majka. Time, što je bila Majka našeg Otkupitelja po tijelu i njegova Suradnica u privođenju Evine djece životu milosti, spravom je zavrijedila da Je nazivamo duhovnom Majkom čitavog ljudskog roda. Sveti Augustin je u tom smislu napisao: "Ona je Majka Spasiteljevih udova, a to smo mi, jer je svojom ljubavlju surađivala na tome da se Crkvi rađaju vjernici, koji su udovi ove Glave" *De sancta virginitate.*

Križ

38. Isus Krist naš Spasitelj htio je spojiti s nekrvnim darom samoga Sebe pod prilikama kruha i vina žrtvu križa kao osobiti dokaz najnježnije i neizmjerne svoje ljubavi. Tim načinom pružio nam je primjer one uzvišene ljubavi koju je stavio pred oči svojim učenicima kao najviši cilj ljubavi ovim riječima: "Od ove ljubavi nitko veće nema da tko položi život svoj za svoje prijatelje" *Iv 15, 18.* Zato ljubav Isusa Krista Sina Božjeg obilno i jasno očituje po žrtvi Križa ljubav samoga Boga. "Po tom spoznasmo ljubav Božju, što On za nas život svoj položi. I mi smo dužni položiti život za braću" *1 Iv 3, 16*. Uistinu naš Otkupitelj više je razapet iz ljubavi, nego li od sile krvnika. Njegova dragovoljna žrtva najviši je dar što ga je udijelio svakom čovjeku prema onim snažnim riječima Apostola: "Ljubio je mene i predao sebe za mene" *Gal 2, 20*.

Crkva i sakramenti

39. Nikako dakle ne možemo o tome sumnjati da je Presveto Srce Isusovo zakoniti simbol i one neizmjerne ljubavi koja je potakla našeg Spasitelja, te je prolivenom svojom Krvlju sklopio mistične zaruke s Crkvom zato što je ovo Srce najdubljim načinom dionik

života Utjelovljene Riječi, pa je ono po tome uzeto za oruđe Božanstva slično kao i ostali udovi njegove čovječje naravi da se izvedu djela Božanske svemoći: "Isus je trpio iz ljubavi za Crkvu, da nju sa sobom sjedini kao zaručnicu" *Sum. Theol. Suppl*. Crkva je dakle rođena iz ranjenog Srca Otkupiteljeva, i Ona je djeliteljica Krvi Otkupiteljske. Iz istog Srca potekla je preobilna milost sakramenata, gdje sinovi Crkve crpe vrhunaravni život:

Iz rane Srca Kristova
Izaše Crkva njegova;
Tu vrata se otvoriše
Svim ljudima na spasenje.

Sva slava Tebi, Isuse,
Što livaš milost iz Srca
I Ocu s Duhom preblagim
U vječne vijeke vjekova.

Himan iz Vespera na blagdan Presvetoga Srca

Značenje ove tajne nije bilo nepoznato niti starim Ocima ni crkvenim piscima. Zajednički Učitelj kao da je sabrao njihove glasove kad piše: "Iz grudi Kristovih potekla je voda, da nas pere, i Krv, da nas otkupi. Zato Krv pripada sakramentu Euharistije, a voda sakramentu Krštenja. Ovo ima moć da pere po sili Kristove Krvi" *Sum. Theol*. Što on ovdje piše o grudima Kristovim koje je vojnik ranio i otvorio, isto valja reći o njegovu Srcu, što ga je koplje svojim udarcem zacijelo pogodilo, budući da je baš zbog toga vojnik kopljem zamahnuo, da se sigurno osvjedoči o smrti raspetoga Isusa Krista. Radi toga rana Presvetog Srca Isusova, već mrtvog, za sve vjekove je živa slika one neizmjerne ljubavi kojom je Bog poklonio svoga Jedinorođenog Sina da otkupi ljude i kojom je Krist sve nas ljubio tako silno da je samoga sebe žrtvovao za nas kao krvavu žrtvu na Kalvariji. "Krist je ljubio nas i predao sebe za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodni miris" *Ef 5, 2*.

40. Nakon što je naš Spasitelj uzašao na nebo, s Tijelom urešenim sjajem vječne slave, i sjede o desnu Oca, nije prestao ljubiti Crkvu najžarčom ljubavi kojom gori i njegovo Srce. On naime nosi na rukama, na nogama i na prsima znakove sjajnih rana koje označuju njegovu trostruku izvojštenu pobjedu: to jest nad đavlom, nad grijehom i nad smrću. On pohranjuje u svom Srcu, i čuva kao u predragocjenoj škrinji, ono neizmjerno blago zasluga, kao plodove one trostruke pobjede. On obilno dijeli to blago otkupljenom ljudskom rodu. Tu istinu punu utjehe Apostol naroda naučava ovim riječima: "Uzašao je na visinu, odvede zarobljene i dade dare

ljudima… Koji je sišao, to je onaj, koji je i uzašao više svih nebesa, da ispuni sve" *Ef 4, 8 i 10*

Dar Duha Svetoga

41. Duh Sveti poslan kao dar učenicima bio je prvi očiti znak njegove darežljive ljubavi, iza kako u slavi sjede o desnu Oca. Deset dana kasnije, Duh Sveti, poslan od Oca, siđe na njih, koji su bili sabrani u dvorani Zadnje Večere, kako im je Isus tada obećao: "I ja ću moliti Oca, i dat će vam drugog Utješitelja, da ostane s vama do vijeka" *Iv 14, 16*. Budući da je Duh Utješitelj osobna zajednička Ljubav, to jest Oca prema Sinu i Sina prema Ocu, zato Ga obojica šalju. On se pokazao u slici ognjenih jezika i u njihove je duše ulio obilje Božanske ljubavi i ostalih nebeskih darova. Izlijevanje ove Božanske ljubavi poteklo je također iz onog Srca našeg Božanskog Spasitelja, "u kojem je sve blago mudrosti i znanja sakriveno" *Col 2,3.* Ova je ljubav dar Srca Isusova i njegova Duha. On je naime Duh Očev i Sinov. Od njega se rodila Crkva i čudotvorno se širi među svim poganskim narodima koji su bili izloženi štovanju krivih bogova, međusobnoj mržnji, nećudorednom životu i nasilju. Ova Božanska ljubav je najdragocjeniji dar Srca Kristova i njegova Duha. Ona je obdarila apostole i mučenike onom jakošću koja im je dala snagu da su se borili do herojske smrti da navješćuju istinu Evanđelja i da proliju krv za njegovu potvrdu. Ona je ulila učiteljima Crkve najžarču revnost, da osvjetljuju i da brane katoličku vjeru. Ona je hranila kreposti priznavalaca, da izvedu divna i vrlo korisna djela za vječno spasenje i vremenito blagostanje svoje i drugih ljudi. Ona je potakla djevice da se rado i dragovoljno odreknu sjetilnih naslada i da se posve posvete ljubavi nebeskog Zaručnika. Apostol naroda ispjevao je onu pjesmu pobjednicu u slavu ovoj Božanskoj ljubavi što je poput bujice protekla iz Srca Utjelovljene Riječi, te koju ulijeva Duh Sveti u srca svih vjernika. Ova pjesma navješćuje pobjedu Isusa Krista kao Glave i udova njegova otajstvenog tijela nad svim onima koji će na kojigod način priječiti da se među ljudima osnuje kraljevstvo Božje ljubavi: "Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja, ili stiska, ili progonstvo? Ili glad, ili golotinja, ili pogibao, ili mač? Ali u svemu ovomu pobjeđujemo po onomu koji nas je ljubio. Jer sam uvjeren, da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sadašnjost, ni budućnost, ni sile, ni visina, ni dubina, ni drugo kakvo stvorenje ne

može nas rastaviti od ljubavi Božje koja je u Kristu Isusu Gospodinu našemu" *Rim 8, 35 i 37-39.*

42. Ništa nas dakle ne priječi da se klanjamo Presvetom Srcu Isusa Krista, budući da je ono dionik i naravni i najznačajniji simbol one neiscrpive ljubavi kojom naš Božanski Otkupitelj još uvijek gori prema ljudskom rodu. Iako ono nije više podvrgnuto tjeskobama ovoga smrtnoga života, ono ipak živi i kuca te je sjedinjeno nerazrešivom vezom s Osobom Božanske Riječi, a u njoj i po njoj s Božanskom voljom. Kako je Srce Kristovo preobilno napunjeno Božanskom i čovječjom ljubavlju i kako je prebogato svim milostima i blagom što ih je Otkupitelj stekao svojim životom, svojim bolima i svojom smrću, to je ono sigurno vrelo one nepresušive ljubavi koju njegov Duh izlijeva u sve udove njegova otajstvenog tijela.

43. Srce našeg Spasitelja predočuje dakle na neki način sliku Osobe Božanske Riječi, a isto tako sliku dvostruke naravi, naime čovječje i Božanske. Stoga možemo u njemu promatrati ne samo simbol, nego također na neki način sadržaj svih tajna našeg Otkupljenja. Kad se klanjamo Presv. Srcu Isusa Krista, klanjamo se u njemu i po njemu i samoj nestvorenoj Ljubavi Božje Riječi, a ujedno i njegovoj čovječjoj ljubavi, drugim njegovim osjećajima i drugim njegovim krepostima, jer je jedna i druga ljubav potakla našeg Otkupitelja da se žrtvuje za nas i za cijelu Crkvu, svoju Zaručnicu. Ovako to uči Apostol: "Krist je ljubio Crkvu i samoga sebe predao za nju, da je posveti, očistivši je vodenom kupelju u riječi života, da on prikaže sebi slavnu Crkvu, koja nema ljage ni nabora ili što slično, nego da bude sveta i neokaljana" *Ef 5, 25-27.*

44. Kao što je Krist ljubio Crkvu, tako je i dalje žarko ljubi onom trostrukom ljubavlju o kojoj smo govorili. Ova Ga ljubav nuka, kao našeg Zagovornika,. Usp. *1 Iv 2, 1*, da za nas moli milosrđe i milost od Oca: "Uvijek živi da nas zagovara" *Hebr 7, 25.* Ove molitve izviru iz njegove neiscrpive ljubavi i neprestano ih prinosi Ocu. kao "u dane tijela svoga" *Hebr 5, 7*, tada i sada, slavan u nebu, s ne manje uspjeha, zagovara nas kod svoga nebeskog Oca. I Njemu, koji je "tako ljubio svijet, da je svoga Jedinorođenog Sina dao, da svaki, koji vjeruje u njega, ne pogine, nego da ima život vječni" *Iv 3, 16*, pokazuje svoje živo Srce i kao ranjeno, koje gori žarčom ljubavlju

nego kad ga je, mrtvo, probo kopljem rimski vojnik: "Zato je ranjeno (Srce tvoje), da kroz vidljivu ranu promatramo nevidljivu ranu ljubavi"… *S Bonaventura: Vitis mystica…*

45. Nebeski Otac "nije poštedio vlastitog Sina, nego ga je predao za sve nas" *Rim 8, 32*. Zato ne može biti sumnje da će umoljen od takvog Zagovornika, s tako žarkom ljubavlju, rado prosuti po njemu na sve ljude obilje svojih Božanskih milosti.

IV. POSTANAK I RAZVITAK ŠTOVANJA PRESVETOG SRCA

46. Časna Braćo! Htjeli smo Vama i kršćanskom puku u glavnim crtama predočiti najdublju narav štovanja Presvetog Srca Isusova i vječno bogatstvo što izvire iz Njega kao što nam to razjašnjava objavljena nauka, kao njihovo prvo vrelo. Uvjereni smo da su ove Naše pouke, osvijetljene svijetlom Evanđelja, dokazale, kako ovo štovanje u svojoj biti nije ništa drugo nego li čašćenje Božanske i čovječje naravi Utjelovljene Riječi. To je također čašćenje one ljubavi kojom jednako Otac i Duh Sveti obasiplju grešnike. Ljubav je naime Presvetog Trojstva, kako piše Anđeoski Naučitelj, počelo ljudskog Otkupljenja, jer se ta ljubav preobilno prelila u čovječju volju Isusa Krista i u njegovo divno Srce i jer Ga je ta ista ljubav sklonila, da prolije svoju Krv, da nas izbavi iz ropstva grijeha *Isp Sum. Theol.*: "Ja prije imam da primim na sebe krštenje, i kako me to muči, dok se ne svrši" *Lk 12, 50*.

Ovo štovanje nije nikada bilo posve tuđe pobožnosti vjernika

47. Štovanjem Srca Isusova častimo ljubav Boga i Isusa Krista prema ljudskom rodu u uzvišenom znaku probodenog Srca Raspetog Otkupitelja. Mi smo uvjereni da ovo štovanje nije nikad bilo posve tuđe pobožnosti vjernika, iako je jasno zasjalo i divnim se načinom u Crkvi posvuda proširilo tek u novije vrijeme. To se posebno zbilo, nakon štio je sam Gospodin ovu Božansku tajnu objavio nekoj svojoj posebno ljubljenoj djeci, koju je izabrao, da budu njegovi glasnici i poslanici.

48. Uistinu, u svako je doba bilo ljudi, koji su bili Bogu posebno odani. Oni su nasljedovali primjer Majke Božje, apostola i slavnih crkvenih Otaca, te su iskazivali svoje klanjanje, zahvalnosti i ljubav presvetoj Kristovoj naravi, a posebno ranama, kojima je njegovo Tijelo bilo izmrcvareno u njegovim spasonosnim mukama.

49. Ne sadrže li, bez ikakve sumnje, ispovijest vjere, klanjanja i ljubavi one riječi apostola Tome: "Gospodin moj i Bog moj" *Iv 20, 28*? Ove riječi jasno kažu, da je on od nevjernika postao glasnik vjere i da se po ranjenoj čovječjoj naravi Gospodinovoj uzdigao do veličanstva Božanske Osobe.

50. Iako su ljudi, radi probodenog Srca Spasiteljeva, uvijek žarče bili ispunjeni željom da časte njegovu neizmjernu ljubav, koja obuhvaća ljudski rod - riječi proroka Izaije, koje sveti Ivan Evanđelista primijenjuje na raspetog Isusa: "Vidjet će, koga probodoše" *Jo 19, 37, usp. Zah 12, 10,* odnose se na kršćane svih vremena. - Ipak treba priznati, da se tek malo pomalo i postepeno to isto Srce stalo častiti posebnim štovanjem, ukoliko je Ono slika Božanske i čovječanske ljubavi utjelovljene Riječi.

Od svete Margarete-Marije do Pija IX.

51. Želimo li dozvati u pamet važna razdoblja, kojima je ovo štovanje prolazilo tokom povijesti kršćanske pobožnosti, odmah vidimo, kako nam se pred očima javljaju imena nekih, koji su u toj stvari stekli posebnu slavu, i koje moramo smatrati pionirima jednog oblika religioznog štovanja, koji se privatno i postepeno sve više širilo u redovničkim zajednicama. Navodimo, među onima, koji su učvrstili to štovanje Presvetog Srca Isusova, koji su postepeno doprinosili njegovu razvitku i koji su, na taj način, za nj posebno zaslužni, na primjer: sveti Bonaventura, sv. Albert Veliki, sv. Gertruda, sv. Katarina Sijenska, bl. Henrik Suzo, sv. Petar Kanizije, sv. Franjo Saleški. Sveti Ivan Eudes je sastavio prvu liturgijsku službu u čast Presvetog Srca Isusova, čiji je svečani blagdan, uz odobrenje mnogobrojnih francuskih biskupa, proslavljen prvi puta 20. listopada 1672. god. Ali zacijelo, među onima, koji su promicali ovaj vrlo plemeniti način štovanja, najodličnije mjesto zauzima sveta Margareta-Marija Alacoque. Ona je, sa svojim duhovnikom, blaženim Klaudijem de la Colombiere uspjela, svojom žarkom

revnošću, da se ta pobožnost, već vrlo razvijena, utemelji, na veliko udivljenje vjernika, i da se razlikuje od ostalih vrsta kršćanske pobožnosti svojim vlastitostima ljubavi i zadovoljštine *Miserentissimus Redemptor*.

52. Sjetimo se onog vremena, kad se počelo razvijati štovanje Presv. Srca Isusova, pa ćemo dobro razumjeti da je to štovanje divno napredovalo radi toga što se izvrsno podudara sa naravi kršćanske vjere koja je vjera ljubavi. Ne smijemo prema tome reći da je ovo štovanje nastalo radi toga što ga je Bog objavio privatnim osobama niti da se ono iznenada pojavilo u Crkvi, nego da je ono procvalo spontano iz žive vjere i žarke bogoljubnosti, kojom su bile prožete neke povlaštene osobe prema poklona dostojnom Otkupitelju i njegovim slavnim ranama, koje su kao najrječitija svjedočanstva njegove neizmjerne ljubavi. Stoga je očevidno da ono, što je objavljeno svetoj Mariji Margareti nije unijelo ništa novo u katoličku nauku. Važnost ovih objava je u tome, što je Krist Gospodin, pokazujući svoje Presveto Srce, htio izvanrednim i posebnim načinom pozvati ljude, da promatraju i časte tajnu ljubavi premilosrdnog Boga prema ljudskom rodu. Ovom naime posebnom objavom Krist je izričitim i opetovanim riječima pokazao svoje Srce kao simbol, kojim je htio privući ljude, da upoznaju njegovu ljubav. Ujedno je isto Srce očitovao kao znak i jamstvo svoga milosrđa i svoje milosti za potrebe Crkve u naša vremena.

53. Osim toga, da ovo štovanje potječe iz samih načela kršćanske nauke, jasno dokazuje to, što je Apostolska Stolica prije odobrila ovo svečano liturgijsko štovanje, nego li spise svete Marije Margarete. Sveta Kongregacija Obreda nije se osvrtala na nikakvu privatnu Božansku objavu, nego je zapravo milostivo udovoljila željama vjernika, kad je rješenjem od 25. siječnja 1765. god., koje je odobrio Naš Predšasnik Klement XIII. dne 6. veljače iste godine, dopustila poljskim biskupima i tzv. rimskoj nadbratovštini Presv. Srca Isusova, da slavi liturgijsku svetkovinu Srca Isusova. To je Apostolska Stolica učinila u namjeri, da se tako proširi već postojeće štovanje, koje je imalo za zadaću "potsjećati na onu Božansku ljubav" *Decreta authenzica*, koja je nagnala našeg Spasitelja, da Sebe prinese kao žrtvu pomirnicu za grijehe ljudi.

54. Iza ovog prvog odobrenja, koje je dano kao povlastica, i omeđeno nekim granicama, došlo je drugo skoro nakon jednog stoljeća. Ono je od mnogo veće važnosti i izrečeno svečanijim riječima. Spominjemo još gore navedenu odredbu, koju je izdala sveta Kongregacija Obreda 23. kolovoza 1856. god., kojom je Naš Predšasnik neumrle uspomene Pijo IX. uslišao molbe francuskih biskupa i gotovo cijelog katoličkog svijeta, te je uveo svetkovinu Presv. Srca Isusova u cijelu Crkvu i naredio, da je ona pravovaljano slavi *De rationibus festorum Sacratissimi Cordis Jesu et purissimi Cordis Mariae.* Uistinu, taj događaj ima za kršćanske vjernike vječnu vrijednost. Zato čitamo u liturgiji iste svetkovine: "Otada je štovanje Presvetog Srca kao nabujala rijeka probilo sve zapreke, te se proširilo po cijelom svijetu."

Nema ni praznovjerja ni tvarnosti u štovanju Presv. Srca

55. Časna braćo! Iz svega, što smo dosad protumačili, očigledno je, da vjernici moraju temeljiti svoje štovanje prema Presv. Srcu Isusovu na sv. Pismu, na naučavanju Predaje, na svetoj Liturgiji, kao na čistom i dubokom vrelu. Samo će tako prodrijeti u njegovu bitnost i razmatranjem nalaziti u njemu hranu, kojom će hraniti i umnažati svoj vjerski žar. Budu li se vjernici u ovom štovanju ustrajno vježbali, prosvjetljenom dušom i dubokim shvaćanjem, nije moguće zacijelo, da vjernici ne dođu do slatkog razumijevanja one Kristove ljubavi, u kojoj je vrhunac kršćanskog života, kako nas to uči Apostol, pozivajući se na svoje osobno iskustvo: "Poradi toga prigibam koljena svoja pred Ocem Gospodina Našega Isusa Krista, da vam dade po bogatstvu slave svoje, da se silom utvrdite u Duhu njegovu u unutarnjem čovjeku, da Krist stanuje vjerom u srcima vašim, da budete u ljubavi ukorijenjeni i utemeljeni, da bi ste mogli razumjeti i poznati ljubav Kristovu, koja nadilazi svaku spoznaju, da se ispunite svom puninom Božjom" *Ef 3,14 i 16-19*. Samo Srce Isusa Krista je najjasnija slika sve te punine Božje. Punine milosrđa, velimo, koja je vlastita Novom Zavjetu, u kojem se "pokaza dobrota i čovjekoljublje Boga, Spasitelja našega i njegova ljubav prema ljudima" (*Tit 3, 4* "Jer Bog nije poslao Sina svojega na svijet zato, da sudi svijet, nego da se svijet spasi po njemu" *Iv 3, 17*).

56. Crkva dakle, koja je učiteljica ljudi, vazda je bila uvjerena, otkada je izdala službene isprave o štovanju Presv. Srca Isusova, da razlozi,

na kojima se ovo štovanje temelji, to jest čini ljubavi i zadovoljštine, kojima se časti neizmjerna ljubav Božja prema ljudskom rodu, nemaju u sebi nikakva praznovjerja, niti čega, što se naziva tvarnošću. Ona je uvjerena, da je ovo štovanje oblik bogoljubnosti, koji posve usavršuje bogoštovlje s duhovnog gledišta i onakav, kako je sam Spasitelj navijestio, kad je govorio ženi Samaritanki: "Dolazi čas i već je tu, kad će se pravi klanjaoci klanjati Ocu u duhu i u istini, jer takve klanjaoce traži Otac. Bog je duh, i oni, koji mu se klanjaju, moraju Mu se klanjati u duhu i u istini" *Iv 4, 23-24.*

57. Stoga je krivo tvrditi, da promatranje fizičkog Srca Isusova priječi, da postignemo savršenu ljubav Božju i da zaustavlja dušu na putu, koji vodi do najviših kreposti. Crkva posve zabacuje ovu krivu mističnu nauku. Tako je ona zabacila po Našem Predšasniku blažene uspomene Inocentu XI. tvrdnje onih, koji su naklapali ovako: "Duhovne duše ne moraju probuđivati čine ljubavi prema Bl. Djevici, prema svecima ili prema Kristovu čovječanstvu: budući naime, da su to osjetni predmeti, takova je i ljubav prema njima. Nijedan stvor, niti B. Djevica, niti sveci ne smiju prebivati u našem srcu, jer sam Bog želi, da ga zauzima i posjeduje" *Coelestis Pastor; Bullarium Romanum.* Jasno je, da oni, koji tako misle, drže, da slika Presv. Srca ne znači ništa dublje, do li njegovu osjetnu ljubav. Stoga da ona nije takve prirode, da se na njoj osniva kao na novom temelju "kult latrije", jer ovaj pripada samo onom predmetu, koji je po svojoj naravi Božanski. Ali svatko vidi, kako je ovaj način, koji ovako tumači svete slike, posve kriv, budući da odviše ograničuje njihovo značenje, koje je tako široko. Posve drugačije misle i naučavaju katolički bogoslovi. Među njima sv. Toma piše o tome ovako: "Slikama se ne iskazuje vjersko štovanje po onome, što su one po svojoj naravi kao neka stvar, nego ukoliko su slike, koje nas dovode k Utjelovljenom Bogu. Pogled, što se upravlja na sliku, ukoliko je slika, ne zaustavlja se na njoj, nego on smjera na onaj predmet, čija je prilika. Pa zato, kad se slikama Kristovim iskazuje vjersko štovanje, nema tu nikakva skretanja od kreposti vjere *Sum. Theo*.. Prema tome se ovo relativno štovanje, kojim se časte slike, odnosi na samu Osobu Utjelovljene Riječi, kao na svrhu, bilo da se radio o moćima, koje se odnose na gorke muke, koje je naš Spasitelj pretrpio za nas, bilo o samoj slici, koja po vrijednosti i

značenju nadilazi sve ostalo, naime o probodenom Srcu raspetoga Krista na Križu.

58. Stoga nam je dopušteno i dolikuje se, da se po tom tjelesnom predmetu, to jest po Srcu Isusa Krista i po njegovu naravnom značenju, kako nas utvrđuje kršćanska vjera, uspinjemo ne samo do promatranja njegove ljubavi, koja se zamjećuje sjetilima, nego još više do promatranja i klanjanja njegovoj neizmjernoj ulivenoj ljubavi. Konačno se uzdižemo, nekim slatkim i uzvišenim poletom duše do promatranja i klanjanja Božanskoj ljubavi Utjelovljene Riječi. U svjetlu vjere, po kojoj vjerujemo, da su u Osobi Kristovoj ujedinjene dvije naravi, čovječanska i Božanska, možemo zamisliti one najtjesnije veze, koje postoje među osjetnom ljubavi fizičkog Srca Isusa Krista i njegovom dvostrukom - istina duhovnom ljubavlju - naime čovječanskom i Božanskom. Ne samo da smijemo reći, da ove dvije ljubavi postoje zajedno u klanjanja dostojnoj Osobi Božanskog Otkupitelja, nego da su one i prirodnim vezom među sobom spojene, ukoliko je čovječanska i osjetna ljubav podložena Božanskoj, te imaju s njome analognu sličnost. Ne tvrdimo, da treba misliti, da u Srcu Isusovu moramo gledati i klanjati se tzv. formalnoj slici, to jest savršenom i apsolutnom znaku njegove Božanske ljubavi, jer se njezina nutarnja bitnost nikako ne može izraziti s nijednom stvorenom slikom. No vjernik, časteći Srce Isusovo, zajedno s Crkvom, klanja se znaku i kao spomenu Božanske ljubavi, koja je išla tako daleko, da zajedno sa Srcem Utjelovljene Riječi ljubi ljudski rod, okaljan tolikim zlodjelima.

59. Nužno je dakle da svaki, u ovoj tako važnoj i tako teškoj nauci, ima uvijek pred očima, da se ova istina o prirodnom znaku, po kojem je Srce Isusovo povezano s Osobom Riječi, osniva posve sva na temeljnoj činjenici o hipostatskom sjedinjenju. Ako pak netko ovo niječe, on obnavlja zablude, što ih je Crkva više puta osudila. One se protive jedinstvu osobe u Kristu, kao i različnosti i neokrnjenosti obiju naravi.

To štovanje vodi do punine ljubavi

60. Nakon što smo utvrdili ovu temeljnu istinu, razumijemo, da je Srce Isusovo, Srce, što pripada Božanskoj Osobi, to jest Utjelovljenoj

Riječi i da nam ono predočuje i kao pred oči stavlja svu ljubav, kojom nas je ljubio i kojom nas neprestano ljubi. Upravo zbog toga treba pridavati toliku važnost štovanju Presvetog Srca, kao da bi ono bilo najsavršenije ispovijedanje kršćanske vjere. Zaista, sva Isusova vjera počiva na Bogo-čovjeku Posredniku, tako da k Srcu Božjemu možemo doći samo po Srcu Kristovu. I sam je to ovako kazao: "Ja sam put, i istina, i život. Nitko ne dolazi k Ocu, osim po meni" *Iv 14, 6*. Tako možemo lako zaključiti, da je štovanje Presv. Srca Isusova, po svojoj biti, štovanje ljubavi, kojom nas Bog ljubi po Isusu, te istovremeno izraz naše ljubavi, kojom ljubimo Boga i druge ljude. Drugim riječima: ovo je štovanje usmjereno na ljubav Božju prema nama, naime na Boga, kome se moramo klanjati, kome se moramo zahvaljivati i koga moramo nasljedovati. Ovo štovanje ima za svrhu, da nas dovede najvećoj i savršenoj ljubavi, koja nas sjedinjuje s Bogom i ostalim ljudima, držeći se uvijek sa sve većim veseljem nove zapovijedi, koju je Božanski Učitelj ostavio apostolima kao svetu baštinu, kad im je rekao: "Novu vam zapovijed dajem: da ljubite jedan drugoga, kao što sam ja ljubio vas; tako da i vi ljubite jedan drugoga; ovo je zapovijed moja: Ljubite se među sobom, kao što sam ja ljubio vas" *Iv 13, 34*. Ova je zapovijed uistinu nova i vlastita Kristu, jer - kako piše sveti Toma Akvinac: "Ukratko se razlika među Novim i Starim Zavjetom svodi na malo stvari. Ovako govori Jeremija: "Učinit ću novi zavjet s domom Izraelovim" *Jer 31*. Izvršavanje ove zapovijedi u St. Zavjetu, pod utjecajem straha i ljubavi, otkriva Novi Zavjet. I zato ta zapovijed nije bila vlastita Starom Zavjetu, nego je bila priprava za Novi Zavjet" *Coment. in Evang. s. Joan.*

V. ZA ŠTO PROSVJETLJENIJU I ŠTO ŠIRU PRIMJENU ŠTOVANJA PRESVETOG SRCA

61. Prije nego li završimo ove tako lijepe i tako utješne misli o pravoj naravi i kršćanskom bogatstvu ovog štovanja, svijesni dužnosti svoje apostolske službe, koja je najprije povjerena svetom Petru, nakon što je triput očitovao svoju ljubav prema Kristu, našem Gospodinu, mislimo, Časna Braćo, da je korisno, da vas opet obodrimo, a po vama i sve naše drage sinove u Kristu, da nastojite što većom revnošću promicati ovu preslatku pobožnost. Mi se

doista nadamo, da će iz nje proizaći i za naša vremena premnoge koristi.

62. I doista, ako se pravo razmotre razlozi, na kojima se osniva čašćenje probodenog Srca Isusova, bit će svima jasno, da se ovdje ne radi o nekoj običnoj pobožnoj vježbi, koju smije svatko po svojoj volji smatrati sporednom ili do nje malo držati, nego da se radi o pobožnosti, koja ima najveću važnost, da se postigne kršćanska savršenost. Ako, prema tradicionalnom bogoslovskom poimanju, kako naučava anđeoski naučitelj, "pobožnost nije ništa drugo, do li volja spremno se predati onome, što se odnosi na službu Božju" *Sum. theol.*, može li onda biti za nas kakve preče, potrebnije, plemenitije i slađe službe od one, koju iskazujemo njegovoj ljubavi? Što može Bogu biti draže ili milije, nego li služba, koja se iskazuje Božanskoj ljubavi, jer štogod činimo drage volje, to je u neku ruku dar i jer je "ljubav prvi dar, po kojem dragovoljno darujemo sve darove" *Ibid.*. Treba prema tome nada sve cijeniti onu vrstu pobožnosti koja pomaže čovjeku, da Boga više štuje i ljubi i lakše i spremnije se predaje Božanskoj ljubavi; k tome se sam naš Spasitelj udostojao, da baš tu vrstu pobožnosti predloži i preporuči kršćanskom puku, a Vrhovni Svećenici su je štitili i velikim pohvalama uzdigli u spomenutim dokumentima. Radi toga bi ludo i nepromišljeno radio i Boga vrijeđao onaj, koji bi omalovažavao ovo izvanredno dobročinstvo, što ga je Isus Krist darovao Crkvi.

Ne smijemo se ograničiti na vanjske pobožnosti i osobne prošnje

63. Iz svega ovoga biva jasno, da Kristovi vjernici, iskazujući štovanje Presvetom Srcu Otkupiteljevu, izvršuju najvažniju dužnost, naime: služe Bogu, te ujedno sebe, svoja nutarnja čuvstva i vanjska djela posvećuju Stvoritelju i Otkupitelju, i tako ispunjaju onu zapovijed Božju: "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom misli svojom" *Mk 12, 30.* Oni su uz to sasvim uvjereni, da njih ne potiču na štovanje Božje prvenstveno osobne koristi, tjelesne ili duhovne, vremenite ili vječne, nego da ih na to potiče sama dobrota Božja. Njemu nastoje služiti tako, da Mu uzvraćaju dužnu ljubav, poklon i zahvalu. Kad ne bi bilo tako, štovanje se Presv. Srca nipošto ne bi slagalo s čistom katoličkom vjerom, budući da čovjek drugačijim štovanjem ne bi imao u vidu Božansku ljubav. Onda bi se s pravom moglo govoriti o

pretjeranom samoljublju ili brigom za sebe, što katkada pokazuju oni, koji krivo shvaćaju ili obavljaju ovu tako plemenitu pobožnost. Radi toga neka budu svi duboko uvjereni, da u čašćenju uzvišenog Srca Isusova nisu glavna ni najvažnija stvar vanjske pobožne vježbe, niti smije biti glavni razlog štovanja molenje onih dobara, što ih je Krist Gospodin u privatnim objavama zajamčio, i to zato, da bi se ljudi većom revnošću prihvatili glavnih dužnosti kršćanske vjere, naime: ljubavi i zadovoljštine. Time će ujedno najviše uraditi i za svoju vlastitu duhovnu korist.

Obilni plodovi pobožnosti prema Presv. Srcu

64. Stoga mi silno potičemo svu Našu djecu u Kristu, da sa žarom prigrle ovu pobožnost. I one, koji su već vični crpsti spasonosne vode, što teku iz Srca Otkupiteljeva, kao i one, koji izdaleka promatraju poput znatiželjnih i neodlučnih gledalaca. Neka takovi dobro uvide, da se tu radi o štovanju, kako smo već rekli, koje je već vrlo staro u Crkvi, koje ima čvrste temelje u Svetom Pismu, koje je posve u skladu s Predajom i liturgijom i koje su rimski Biskupi uzvisili nebrojenim i najvećim pohvalama. Njima nije bilo dosta, što su ustanovili svetkovinu u čast Presv. Srca Otkupiteljeva i uveli je u cijelu Crkvu, već su posvetili i prikazali svečanim obredom cijeli ljudski rod istom Presv. Srcu *Annum Sacrum*. Odatle je Crkva crpila bogate i najutješnije plodove. Tu spadaju nebrojena obraćenja na kršćansku vjeru, kod mnogih novi plamsaji vjere i sve uža veza vjernika s premilim našim Otkupiteljem. Svi su ti plodovi osobito ovih posljednjih desetljeća došli do izražaja i brojem i važnošću.
65. Dok promatramo ovaj čudesni prizor, kako se naime raširila i rasplamsala pobožnost prema Presv. Srcu Isusovu u tolikoj mjeri među svim redovima vjernika, napunja Nas čuvstvo radosne zahvalnosti, utjehe i radosti. I nakon što smo dali dužnu zahvalnost našem Otkupitelju, u kojem je pohranjeno neizmjerno blago dobrote, nameće nam se dužnost, da se zahvalimo očinskim srcem svima onima, bili oni svećenici ili svjetovnjaci, koji su neumornim trudom pridonijeli širenju ovog štovanja.

Potreba štovanja Presv. Srca poradi sadašnjih potreba Crkve

66. Časna Braćo! Istina, pobožnost prema Presv. Srcu Isusovu posvuda je urodila spasonosnim plodovima kršćanskog života. Ipak je svima poznato, kako vojujuća Crkva na zemlji, a pogotovo građansko društvo, još nije postigla one potpune i najveće savršenosti, koja odgovara željama Isusa Krista, Zaručnika otajstvene Crkve i Otkupitelja ljudskog roda. Mnogi sinovi Crkve previše nagrđuju i kaljaju lice svoje Majke, kojim su obilježeni. Život mnogih Kristovih vjernika ne blista onom svetošću, na koju su Božjom milošću pozvani. Svi se grešnici nisu povratili u očinsku kuću, koju su po nesreći ostavili, da u njoj opet obuku najljepšu haljinu *Lk 15, 22*, da prime na ruku prsten, koji je znak vjernosti Zaručniku njihove duše. Još nisu svi pogani učlanjeni kao udovi u otajstveno Kristovo Tijelo. To još nije sve. Silnu Nam bol zadaje sve slabija vjera dobrih, koji - zavedeni varavom privlačivošću zemaljskih dobara - vide, kako u njima jenjava i pomalo se gasi žar Božanske ljubavi. Ali mnogo dublju bol zadaju nam djela bezbožnih ljudi, koji - danas više nego ikada - razdraženi od paklenog neprijatelja, nepomirljivom i otvorenom mržnjom napadaju Boga, Crkvu, a u prvom redu onoga, koji na zemlji zastupa Osobu Božanskog Otkupitelja i predstavlja njegovu ljubav prema ljudima, prema vrlo poznatim riječima milanskog učitelja: "Petra se pita za ono, o čemu se sumnja, ali ne sumnja Gospodin, koji pita. Ne pita, da nauči, nego da pouči onoga, koga nam je ostavio kao zamjenika svoje ljubavi prije svoga uzašašća na nebo" *Exposit. in Evang. sec Lucam.*

67. I doista, mržnja na Boga i na one, koji Ga zakonito zastupaju, takav je zločin, da većeg ne mogu počiniti ljudi, stvoreni na sliku i priliku Božju i određeni, da vječno uživaju u njegovu savršenom prijateljstvu u raju. Mržnja na Boga najviše rastavlja čovjeka od Najvišeg Dobra. Ona čovjeka navodi na to, da odbaci od sebe i od svojih bližnjih sve, što dolazi od Boga, što nas sjedinjuje s Bogom, što nas dovodi k Božjoj radosti: istinu, krepost, mir i pravdu *Summ. Theol.*

68. Nažalost, moramo gledati, kako se u nekim zemljama množi broj Božjih neprijatelja, kako se šire zablude bezvjerja i kako se svuda povećava razuzdana sloboda uživanja. Zar je dakle čudno, što u mnogim dušama slabi ljubav, koja je vrhovni zakon kršćanske vjere i koja je najjači temelj istinite i savršene pravde, glavno vrelo mira i

čistih užitaka? Lijepo nas je na to upozorio Spasitelj riječima: "Jer će bezbožnost uzeti mah, ljubav će ohladnjeti kod mnogih" *Mt 24, 12*.

Štovanje Presvetog Srca, spas modernog svijeta

69. Kad motrimo tolika zla, koja, danas više nego ikada, tako žestoko uznemiruju pojedince, obitelji, narode i čitavi svijet, gdje ćemo, Časna Braćo, potražiti lijeka? Možemo li naći kakvu pobožnost, koja bi bila odlučnija od štovanja Presv. Srca Isusova, koja bi bolje odgovarala posebnom obilježju kat. vjere, koja bi uspješnije priskočila u pomoć današnjim potrebama Crkve i ljudskog roda? Koje je štovanje plemenitije, slađe i spasonosnije od ovoga, budući da je posve usmjereno prema Božjoj ljubavi? *Miserentissimus Redemptor*. Konačno, što može jače djelovati od Kristove ljubavi - koju pobožnost prema Presv. Srcu dnevice više njeguje i umnaža - na vjernike, da ih potakne i privuče, da u svom životu privode u djelo evanđeoski zakon, bez kojega ljudi nikako ne mogu postići pravi mir, kako nam to lijepo svjedoče riječi Duha Svetoga: "Djelo pravde bit će mir" *Iz 31, 17*.

70. Mi ćemo se stoga ugledati u primjer Našeg neposrednog Predšasnika; pa ćemo opet upraviti svoj Našoj predragoj djeci u Kristu onu opomenu, koju je neumrle uspomene Lav XIII. upravio na kraju prošlog stoljeća svim vjernicima i svim, onima, koji su iskreno zabrinuti za njihov spas i za spas građanskog društva: "Gle, danas pred našim očima blista drugi presretni i Božanski znak, naime Pres. Srce Isusovo, obasjano presjajnim sjajem usred plamena. U njega moramo staviti sve ufanje. Od njega moramo izmoliti spasenje ljudsko i od njega ga očekivati" *Annum Sacrum; Acta Leonis, Miserentissimus Redemptor*.

71. Naša je živa želja, da u čašćenje Srca Isusova nađu kao zastavu i vrelo jedinstva, spasenja i mira svi oni, koji se ponose kršćanskim imenom i koji junački vojuju, da se u svijetu učvrsti kraljevstvo Kristovo. Ipak nitko ne smije misliti, da ovo štovanje umanjuje vrijednost drugim pobožnostima, kojima kršćanski puk - pod vodstvom Crkve - časti Božanskog Otkupitelja. Naprotiv, žarka pobožnost prema Srcu Isusovu zacijelo će njegovati i promicati osobito čašćenje presv. Križa i ljubav prema presv. Oltarskom

Sakramentu. Možemo sigurno tvrditi, da nitko ne može dobro razumjeti Raspetog Isusa, ako nije zavirio u mističnu nutrinu njegovog Srca. To divno osvjetljuje ono, što je Isus Krist objavio sv. Gertrudi i sv. Mariji Margareti. Niti čovjek može lako shvatiti silnu ljubav, koju je Krist pokazao dajući nam sama sebe za duhovnu hranu, ako ne bude posebnim načinom častio euharistijsko Srce Isusovo, koje nas mora potsjećati, da se poslužimo riječima Našeg Predšasnika bl. uspomene Lava XIII.: "Čin najviše ljubavi, u kojem je naš Otkupitelj izlio sve bogatstvo svoga Srca i ustanovio klanjanja dostojni Sakramenat Euharistije, da s nama boravi sve do konca vjekova" *Litt. Apost. quibus Archisodalitas a Corde Eucharistico Jesu ad S. Joachim de Urbe erigitur; Acta Leonis; Mirae caritatis.* "Jer Euharistija, koju nam je poklonio s toliko ljubavi svega Srca, nije najmanji dio njegova Srca" *De Eucharistia; Opera omnia.*

72. Konačno, potaknuti silnom željom, da stavimo sigurnu branu protiv bezbožnih spletaka neprijatelja Boga i Crkve, te da ponovno privedemo na stazu ljubavi prema Bogu i bližnjemu obitelji i narode. Mi se ne ustručavamo pokazati štovanje Presv. Srca Isusova kao najbolju školu Božanske ljubavi. Božanske, velimo, ljubavi, jer ona mora biti temelj Božjeg kraljevstva u svim dušama, u obiteljima i u narodima, da ih uvidi, kako to veoma mudro kaže bl. uspomene Naš Predšasnik: "Kraljevstvo Isusa Krista nalazi svoju snagu i svoju ljepotu u Božanskoj ljubavi. Sveta i uredna ljubav je njegov temelj i vrhunac. Odatle nužno slijede slijedeća načela: nepovredivo ispunjavati svoje dužnosti; tuđa prava nikada ne krnjiti; više cijeniti nebesko nego zemaljsko; ljubav Božju cijeniti iznad svega" *Tametsi: Acta Leonis.*

Neokaljano Srce Marijino

73. Da bi pak kršćanska zajednica i cijeli ljudski rod crpio što veću korist iz štovanja Presv. Srca Isusova, vjernici moraju voditi brigu, da s ovim štovanjem usko povežu i čašćenje Bezgrešnog Srca Marijina. Bog je htio, da preblažena Djevica Marija bude nerazdjeljivo sjedinjena s Kristom u djelu otkupljenja čovječanstva. Naše spasenje izvire iz ljubavi Isusa Krista i njegovih patnja usko povezanih s ljubavlju i patnjama njegove Majke. Zato posve dolikuje, da kršćanski puk, budući da je primio Božanski život od

Krista po Mariji, uz dužno čašćenje Presv. Srca Isusova, iskazuje i preljubeznom Srcu nebeske Majke osjećaje bogoljubnosti, ljubavi, zahvalnosti i zadovoljštine. S ovom premudrom i preslatkom osnovom Božanske Providnosti posve je u skladu, što smo Mi, posebnim činom, svečano posvetili neokaljanom Srcu Bl. Djevice Marije svetu Crkvu i cijeli svijet . Usp. *AAS.*

Proslava 100-godišnjice dekreta Pape Pija IX.

74. Ove se godine, kako spomenusmo, sretno navršava prvo stoljeće, otkako se u cijeloj Crkvi slavi svetkovina Presv. Srca Isusova po naredbi Našeg Predšasnika bl. uspomene Pija IX. Stoga Časna Braćo, vruće želimo, da kršćanski narod posvuda svečano slavi ovu stoljetnicu u čast Presv. Srca Isusova javnim klanjanjem, zahvaljivanjem i zadovoljštinama. Ove će svečanosti kršćanske radosti i pobožnosti zacijelo posebnim žarom slaviti - sjedinjen u molitvi i ljubavi sa svim vjernicima - onaj narod, iz kojeg je potekla po Božjoj volji sveta djevica, neumorni glasnik i promicatelj ove pobožnosti.

75. Puni preslatke utjehe i radujući se unaprijed duhovnim plodovima, koji će - kako se nadamo - obilno provreti u Crkvi iz čašćenja Presv. Srca Isusova - ako vjernici budu ovu pobožnost pravo razumjeli i ako je budu marljivo obavljali prema onome, kako smo je razložili - šaljemo k Bogu ponizne molitve, da bude na pomoć svojim milostima ovim našim prevrućim željama. Molimo da se, milošću Božjom, po ovogodišnjim svečanostima, sve više i više rasplamti i proširi pobožnost prema Presv. Srcu Isusovu i da se sve bujnije rasprostrani po cijelom svijetu njegovo preslatko gospodstvo i kraljevstvo: "kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira" *Praef. Jesu Christi Regis.*

76. Kao zalog ovih milosti od svega srca podjeljujemo Apostolski blagoslov svakome od Vas, Časna Braćo, svećenstvu i Vama povjerenim vjernicima, posebno onima, koji se zalažu oko promicanja i širenja štovanja Presv. Srca Isusova.

Dano u Rimu, kod sv. Petra, dne 15. svibnja 1956. god., osamnaeste godine Našeg Pontifikata.

Pio PP. XII.

* * * * * * * * * * *

Ova je enciklika u hrvatskom prijevodu objavljivana
u nastavcima u Vjesniku Đakovačke biskupije
1957. g. u brojevima od 1. do 9. Ovdje je donesena prema tome prijevodu.

* * * * *

(Enciklika je, uz dozvolu urednika, preuzeta sa stranice Katolik.hr.)